

A dramatic poster for the opera Manon Lescaut. The background is a textured, aged, light brown wall. A large, dark, irregular hole has been made in the wall, with jagged, broken pieces of plaster and brick protruding from the edges. The hole is filled with deep shadow. In the foreground, the back of a woman's bare shoulder and upper back is visible, her skin appearing to be part of the wall's texture. To the right, a man's muscular arm is wrapped around her shoulder, his hand resting on her back. The lighting is moody, highlighting the textures of the wall and the figures.

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

Giacomo Puccini

Manon Lescaut

Gaston Rivero, Tuznik Natália

Tartalom

Alkotók és szereposztás	4
Cselekmény	8
Puccini <i>Manon Lescaut</i> -járól	10
Míg a szeretet tárgya meg nem nemesül - Beszélgetés Szabó Máté rendezővel	16

Contents

<i>Cast and creative</i>	4
<i>Synopsis</i>	21
<i>About Puccini's Manon Lescaut</i>	22
<i>Until the object of love is ennobled</i> - In conversation with director Máté Szabó	27

Giacomo Puccini

Manon Lescaut

Opera négy felvonásban, olasz nyelven, magyar, angol és olasz felirattal

Opera in four acts, in Italian, with Hungarian, English, and Italian subtitles

Antoine-François Prévost regénye nyomán a szövegkönyvet írta *Libretto based on the novel of Antoine-François Prévost* by **MARCO PRAGA, DOMENICO OLIVA, GIULIO RICORDI, LUIGI ILLICA**

Rendező *Director* **SZABÓ MÁTÉ**

Díszlettervező *Set designer* **HORESNYI BALÁZS**

Jelmeztervező *Costume designer* **FÜZÉR ANNI**

Dramaturg, magyar szöveg *Dramaturg, Hungarian translation* by **ORBÁN ESZTER**

Angol szöveg *English translation* by **ARTHUR ROGER CRANE**

Koreográfus *Choreographer* **NÁDASDY ANDRÁS**

Karigazgató *Chorus director* **CSIKI GÁBOR**

Bemutató: 2019. május 18., Erkel Színház

Premiere: 18 May 2019, Erkel Theatre

Manon Lescaut **ÁDÁM ZSUZSANNA / TUZNIK NATÁLIA / LÉTAY KISS GABRIELLA**

des Grieux **GASTON RIVERO / BONCSÉR GERGELY**

Lescaut **KELEMEN ZOLTÁN**

Géronte de Ravoir **GÁBOR GÉZA**

Edmondo **SZELECZKI ARTÚR**

Lámpagyújtogató *Lamplighter* **PÁL BOTOND** (operastúdió *opera studio*)

Fogadós / Hajóparancsnok *Innkeeper / Naval captain* **KISS ANDRÁS**

Őrmester *Sergeant* **KÁLDI KISS ANDRÁS**

Egy muzsikus *A musician* **HEITER MELINDA**

Táncmester *Dancing master* **PAPP BALÁZS** e. h. univ. stud.

Közreműködik a Magyar Állami Operaház Zenekara és Énekkara

Featuring the Hungarian State Opera Orchestra and Chorus

Karmester *Conductor* **KESSELYÁK GERGELY**

Gábor Géza, Kelemen Zoltán, Kíss András és az OPERA Énekkara / OPERA Chorus

Des Grioux: „Annyira szeretem! Szenvedélyem oly erős, úgy érzem, nincs nálam szerencsétlenebb! Mi mindent megpróbáltam Párizsban, hogy visszakaphassa a szabadságát!... Könyörögtem a hatalmasoknak... Dörömböltem minden kapun, és könyörögtem... Még erőszakhoz is folyamodtam!... Mindhiába! Csak egy út maradt nyitva előttem: követni őt. És követem, bárhová megy. Akár a világ végére!”

Prévost abbé: Des Grioux lovag és Manon Lescaut története – részlet

Orbán Eszter fordítása

Cselekmény

I. felvonás

A franciaországi Amiens egyik terén a költőnek készülő diák, Edmondo társaival együtt a szokásos esti mulatságra készül. Barátja, des Grioux nem csatlakozik a szórakozó fiatalokhoz. Egy kocsi érkezik érdekes utasokkal: Geronte, egy idősebb tehetős úr és Lescaut, a volt katona, aki gyönyörű hűgát, Manont kíséri zárdába. Des Grioux azonnal beleszeret a lányba, és szóba elegyedik vele. Lescaut pedig Geronte támogatását szeretné megszerezni, amiért hűgát is hajlandó felajánlani. Az öreg az üzlet helyett Manon elrablását tervezi. Edmondo kihallgatja Geronte-ot, és figyelmezteti des Grioux-t, aki végül Párizsba szökik a lánnyal. Lescaut megnyugtatja az öregurat, hogy nem fog sokáig tartani ez a viszony, és hamarosan visszaszerzi neki Manont.

II. felvonás

Lescaut-nak igaza lett: Manon búcsú nélkül hagyta el a nincstelen des Grioux-t, és most fényűző életet él Geronte párizsi házában. Unatkozik, és nosztalgijával gondol a diákkal töltött időre. Geronte ajándékképp egy madrigálkórust küld Manonnak. Mikor az öreg barátaival együtt megérkezik, Manon énekel és táncol nekik. A vendégek távoznak, s Manon azt ígéri, hamarosan csatlakozik Geronte-hoz, de hirtelen des Grioux jelenik meg. A szerelmesek lobogó szerelemben egyesülnek újra. Geronte rajtakapja és megfenyegeti őket, majd távozik. Lescaut rohan be, hogy figyelmeztesse a párt: Geronte le akarja tartóztatni Manont, így menekülniük kell. A lány az ékszereit próbálja menekíteni, és a késelem miatt a szökés nem sikerül: letartóztatják.

Intermezzo

Des Grieux gondolatain keresztül ismerjük meg Manon letartóztatásának és Le Havre-ig vezető útjának történetét.

III. felvonás

Börtön Le Havre-ban, a kikötőben. Hajnalodik. Des Grieux a börtön környékén várja, hogy beszélhesen Manonnal. Lescaut lefizet egy őrt, a fiatalok a rácson át találkoznak újra. Közben Lescaut csapatot szervez, hogy megszöktesse Manont. A szökési kísérlet ezúttal is elbukik, lövések dördülnek. Összesereglik a város népe, épp időben, hogy lássa az Amerikába száműzött feslett nőket, amint a hajóra szállítják őket. A kétségbeesett Des Grieux megfenyegeti a hajó kapitányát, hogy engedje szabadon Manont, de lefegyverzik. A kapitánynak végül megesik a szíve a szerelmeseken, és megengedi, hogy Des Grieux matrózként a hajón maradjon.

IV. felvonás

Sivatag. Des Grieux és Manon erejük végén járnak, a nő a szomjúságtól és a kimerültségtől összeesik. Des Grieux elmegey vizet keresni, hogy megmentse Manon életét. Mikor visszaér, a haldokló asszony utolsó sóhajával még ki tudja mondani, hogy szereti.

Puccini *Manon Lescaut*-járól

Giacomo Puccini, amikor túl volt első két operáján, az *Edgáron* és a *Lidércen*, nem akart ismét a fűzfapoéta Ferdinando Fontana librettistával dolgozni. Új téma és szövegíró után keresgélve a *Manon Lescaut* mellett döntött annak ellenére, hogy eredeti tervei szerint vígoperát készült írni. Ezzel a művével vált igazán elismert operaszerzővé, s ez indította el nagy hősnőket középpontba helyező darabjainak sorát: Manonét többek között Mimi, Tosca, Cso-Cso-szán, Minnie és Turandot történetei követték.

A *Lidércen*ben (1884) és az *Edgárban* (1889) Puccini jellemzően romantikus színekkel dolgozott. 1890-ben azonban bemutatták Pietro Mascagni *Parasztbecsületét*, amellyel az itáliai naturalizmus, vagyis verizmus gyakorlatilag betört az opera műfajába. Az új stílusirányzat jelei a harmadik Puccini-operában, az 1893-as *Manon Lescaut*-ban már igen markánsan tetten érhetők. Emellett felfedezhetők benne az Ambroise Thomas-tól és Jules Massenet-től ismert francia opéra lyrique¹ stílusjegyei is.

¹ 18. század végi, 19. századi francia opera, mely a grand opérahoz képest (például Giacomo Meyerbeer *A hugenották* című darabja) kevésbé monumentális, és az opéra comique-kal szemben (mint Georges Bizet *Carmenje*) nem alkalmaz prózai párbeszédet.

Puccini operájából nem hiányoznak a korábbi zenei korszakokat idéző, historizáló árnyalatok sem, mint például az 1880-ban keletkezett *Asz-dúr miséjének* Agnus Dei tételéből átemelt madrigál és a menüett a II. felvonásban. Érdemes megemlíteni a III. felvonás előtti zenekari Intermezzót, amelyhez a komponista az opera alapjául szolgáló Prévost-regényből beírt a kottába néhány sort, mégpedig a reménytelenül szerelmes des Grieux szavait. E zenekari közjátékban, miként az opera több pontján is, felfedezhető Puccini korábbi elégikus hangulatú vonósnégyeséből, a *Krizantémokból* egy-egy motívum, s ez egyértelműen Manon halálát vetíti előre.²

Szintén visszatér a motívum des Grieux I. felvonásbeli áriájából, sőt erre épül Manonnal való szerelmi duettje, amely a két fiatal esetében – ellentétben a gazdag Geronte küssé szájalmas, tánccal helyettesített, megvalósulatlan szerelmi életét – egy valós szerelmi beteljesülést jelez. Ugyanez hallható abban a pillanatban, amikor a III. felvonásban a lovag engedélyt kap, hogy kövesse a hajóra a lányt. Sokféleképpen szól a szerelmi motívum – humorosan, reményteljesen, szomorúan –, de egy biztos: a halhatatlan szerelmet jelzi. A mű harmóniavilága még nagyrészt tradicionális: Verdi és a Puccini által nagyon sokra tartott Wagner hatása félreismerhetetlen, különösen a *Trisztán és Izoldáé* és a *Parsifalé*, amely operákat a komponista Bayreuthban minden bizonnyal hallott is.

A zeneszerző ihlető forrásául Antoine François Prévost d'Exiles abbé (1697–1763), francia író, műfordító, történétíró, egyházi személy *Des Grieux lovag és Manon Lescaut története* című regénye szolgált. A mű eredetileg az 1728-ban keletkezett *Egy nemes emlékirata (Mémoires d'un homme de qualité)* című regény részeként jelent meg, melyet Jules Massenet 1884-ben már felhasznált operájához. Hogy Puccini a plágium vádját elkerülje, azon fáradozott, hogy olyan színpadi drámát hozzon létre, mely a lehető legtávolabb áll a francia komponistától. Így fontos epizódokról kellett lemondania, melyek egyébként mindkét főhős jellemzéséhez nélkülözhetetlenek, de meg is változtatta a karaktereket. Manon (ez a Marie név, vagyis a Mária beceneve) Puccini igen realiztikus ábrázolásában egy furcsa teremtés, aki folyamatosan a szenvedélyes szerelem és gondtalanság között ingadozik, akibe kacérság és hűtlenség vegyül. A szerző a hőseivel típusokat fest meg, amilyenekkel az ember a mindennapokban találkozhat. Bravúros húzással és Massenet-val ellentétben kihagyja a párizsi jelenetet, melyben Manon és des Grieux együtt élnek, ezzel meglepő váltást hozva létre: az I. felvonás szökése után hiába várja a néző a párizsi idillt, a II. felvonásban már Geronte-tal látjuk a nőt, és csupán dialógusukból derül ki, hogy elhagyta des Grieux-t.

A szövegkönyv megformálására döntő hatása volt magának a zeneszerzőnek. Rajta kívül számos librettista is részt vett a viharosnak mondható alkotómunka különböző fázisaiban: Marco Praga vázolta a cselekménysort, Domenico Olivától származik a szöveg jelentős része, Giulio Ricordi írta a III. felvonás egyik felét, végül Luigi Illica – akivel Puccini hosszabb közös pálya elé nézett – írta meg a végét.

² A krizantém temetéskor használt virág. A *Krizantémok*at Puccini egy itáliai királyi családtag halálára komponálta.

De még Giuseppe Giacosa és Ruggero Leoncavallo is közreműködött. Figyelemre méltó, hogy bár a zeneszerzőnek megbízható színházi érzéke és költői képességei voltak, ahelyett, hogy maga írta volna meg librettóit, egész életében librettistákkal kínlódott.

A Manon Lescaut-történet számos zeneszerzót meghívetett. Több balett- és pantomimfeldolgozás után Daniel Auber (akinek legismertebb operája *A portici néma*) dolgozta fel Eugene Scribe nyomán 1856-ban opéra comique-ként. A 20. században is készült opera a Manon-témára: Hans Werner Henze *Boulevard Solitude* című darabját 1952-ben mutatták be. Puccini *Manon Lescaut*-jának ősbemutatójára 1893. február 1-jén került sor a Torinói Teatro Regióban Arturo Toscanini vezényletével, és óriási sikert aratott a közönség és a szakma körében egyaránt. Budapesten az Operaházban már 1894-ben műsorra tűzték Alszegehly Kálmán rendezésében, a külföldön is elismert karmester, Nikisch Artúr vezényletével.

Míg a szeretet tárgya meg nem nemesül

Beszélgetés Szabó Máté rendezővel

Nem túl szimpatikus világba helyezi Puccini Manon Lescaut történetét. A te olvasatodban mi ezzel a célja?

Puccini tulajdonképpen lehetőséget teremt arra, hogy a főszereplő olyan értéket tékozzon el, amiről aztán bizonyosodik, hogy pótolhatatlan. A történet végére – a diák iránta érzett érzelmei dacára – eltűnik az a világ, amelyhez annyira kötődött, megszűnik minden, és valójában csak a szerelem marad. Az a szép és egyben tragikus, hogy mire a tiszta szerelem megvalósul, addigra elpusztul az, aki azt megélhetné.

Hogyan lehet ezt a színpadon megjeleníteni?

Egy vertikálisan is kiterjedt világot ábrázolunk, mely zsúfolt és sűrű a történet elején, és amely egyre kopárabbá, csupaszabbá válik az előadás során. Mind a négy felvonás más-más helyszínen játszódik eredetileg: Amiens-ben, Párizsban, Le Havre-ban és Amerikában. Nálunk látható a színpadon egy közös elem, egy lépcsősor, mely összeköti a helyszíneket. Ezáltal minden hely különböző, mégis hasonlít egy kicsit. Az első felvonásban egy többszintű szabadtéri utcalépcső, a másodikban a kastély csigalépcsője, a harmadikban a hajóra vezet a kikötőből, a negyedikben a „maradvány” egy teljesen elvont, mitikus tér része. Ez az egyszerre konkrét és elvont látványvilág ad egyfajta irracionálitást a környezetnek,

Ádám Zsuzsanna, Papp Balázs

amelyben a szerelemről beszélünk, hiszen azt is irracionálisként ábrázolja a szerző. Elvégre valami szerethetőt szeretni nem olyan nagy dolog. Olyat azonban, amitől nem nyerünk viszonzást addig szeretni, míg meg nem nemesül – arról érdemes beszélni.

Milyennek látod Manon és des Grieux szerelmét, érzelmi világát?

Des Grieux idealista érzelmi világot képvisel, egyfajta hiperérzékenységet, amivel rálát a nőre és néha saját magára. Manon viszont az anyagi világ része, egzisztenciálisan függő lény, aki ennek elérése érdekében a szerelmet is bármikor feláldozza. Des Grieux mégis ezt a nőt szereti, Manon pedig látszólag egészen mást, miközben sűrű hangulatingadozásának folyamatos eleme a sóvárgás. Des Grieux-t, megvallom, kedvelem, szimpatikus számomra az a sziszifuszi vállalás, amelynek nekifut. Az az egyetlen pillanat adja a szerencsétlen férfi számára a bátorítást, amikor a darab elején bemutatkoznak Manonnal, és találkozik a tekintetük. Valójában abnormalis esetről van szó, hiszen a férfi több alkalommal sem fogja fel azt a realitást, amit a nő képvisel. Különböző valóságsíkokon mozognak: ő egy érzelmi, Manon egy materialista világban él, ami együtt nem működik. A nő mégis folyamatosan üzen, jeleket ad, amelyeket des Grieux érez, ért, de távlatában félreért, hiszen éppen ez az, amiben lényegileg másként gondolkodnak és működnek a reflexeik.

Mi a jelentősége a történetben a másik két férfinak, Lescaut-nak és Geronte-nak?

Tragikomikus, ahogyan Manon bátyját, Lescaut-t is megérinti ez a des Grieux-féle realitás, amihez óhatatlanul elkezdi asszisztálni. Geronte-tal kapcsolatban pedig fontos számomra, hogy intellektuálisan, ízlésében egy magasan kvalifikált személyről van szó, aki sok mindent, amit fizikailag nem képes teljesíteni, művészettel pótol. Egyfajta „libidóáttétel” ez, ami Geronte esetében hasznosnak is mondható, hiszen művészetet teremt. Hála neki, még egy madrigál is születik.

Mi a legfontosabb számodra a Manon Lescaut-ból, amit meg szeretnél mutatni a rendezéssel?

Engem ebben a darabban azok a momentumok vonzanak, melyek zeneileg is, tartalmilag is olyan mélységeket érintenek, amitől az ember azt érzi, hogy ajtók sora nyílik ki, melyeken keresztül egyre beljebb hatolhatunk. A két főhős duettjében van például egy ilyen pillanat: des Grieux mintha meghallana egy el nem hangzó segélykérést, így ő lesz az egyetlen ember, aki segíteni képes. Az az elemi tragédia, hogy amikor a mű végén ez a segélykérő hang végre valóban elhangzik, akkor már késő.

Az interjút készítette Mátrai Diána Eszter

Des Grieux: "...How I love her! My passion is so strong that I feel I am the most unhappy creature alive. The attempts I made in Paris to obtain her release! I have implored the powerful, I have knocked and petitioned at every door! I have even resorted to violence. All was in vain. Only one way remains for me – to follow her! And I will follow her! Wherever she may go!... Even to the ends of the earth!"

The Abbé Prévost: Manon Lescaut – excerpt

Synopsis

Act 1

In one of the squares of the French city of Amiens, the student and budding poet Edmondo and his companions are getting ready for their usual evening revelry. His friend des Grieux is not joining the young people in their fun. A vehicle arrives bearing interesting passengers: an older powerful lord named Geronte and a former soldier named Lescaut, who is escorting his beautiful younger sister, Manon, to a convent. Des Grieux immediately falls in love with the girl and starts up a conversation with her. Lescaut, however, wishes to obtain the support of Geronte, in exchange for which he is willing to offer up his sister. Instead of making the transaction, though, the old gentleman plans to abduct Manon. Edmondo, however, overhears Geronte and warns des Grieux, who ends up fleeing to Paris together with the girl. Lescaut reassures the old lord that this affair will not last long and that he will soon regain Manon for him.

Act 2

Lescaut has proved correct: Manon has abandoned the penniless des Grieux without so much as a farewell and is now living a sumptuous lifestyle in Geronte's Paris home. She is bored, though, and thinks nostalgically about her time with the student. Geronte sends Manon a madrigal chorus as a gift. When he arrives with his old friends, Manon sings and dances for them. After the guests depart, Manon promises Geronte that she will join him soon, but suddenly des Grieux appears in her room: he has been searching for Manon. The lovers are reunited in blazing love. Geronte catches them and threatens them, before departing. Lescaut rushes in to warn them that Geronte intends to have Manon arrested, so they must flee. The girl attempts to gather up her jewellery to take with them, but this delay prevents them from escaping: they are arrested.

Intermezzo

Through des Grieux's thoughts, the story of Manon's arrest and how she has been taken to Le Havre is revealed.

Act 3

A prison in the port of Le Havre. It is dawn. Des Grieux is in the area around the prison waiting for an opportunity to speak with Manon. Lescaut bribes a guard, and the two young lovers are able to meet again through the prison bars. Meanwhile, Lescaut organises a team to free Manon. This attempt to get her out also fails, and shots ring out. The people of the city gather to watch the loose women banished to America as they are called aboard the ship. The despairing des Grieux threatens the ship captain to let Manon go, but he is disarmed. The captain eventually takes pity on the lovers and allows des Grieux to stay on the ship as a sailor.

Act 4

The desert. Des Grieux and Manon are nearly out of strength, and the latter collapses from thirst and exhaustion. Des Grieux leaves to find the water that will save Manon's life. When he returns, the dying woman is able to tell him, with a final sigh, that she loves him.

About Puccini's *Manon Lescaut*

After finishing his first two operas, *Edgar* and *Le Villi*, Giacomo Puccini no longer wanted to continue working with the doggerel librettist Ferdinando Fontana. Looking for a new topic and someone new to write the libretto, Puccini decided on *Manon Lescaut* even though he was originally planning to write a comic opera. This was the work that earned him recognition as an opera composer and led to a string of operas focusing on great heroines: the story of Manon was followed by *Mimi*, *Tosca*, *Cio-Cio San*, *Minnie*, and *Turandot*, among others.

In both *Le Villi* (1884) and *Edgar* (1889), Puccini generally worked with romantic overtones.

However, 1890 saw the premiere of Pietro Mascagni's *Cavalleria Rusticana*, which took the opera genre by storm with its Italian naturalism, i.e. verismo. The signs of this new operatic tradition were quite clearly apparent in Puccini's third opera, *Manon Lescaut*, which premiered in 1893. There are also traces of the style elements of the French opéra lyrique¹ popularised by Ambroise Thomas and Jules Massenet.

¹ Late 18th/early 19th century French opera that is less grandiose than grand opéra (such as Giacomo Meyerbeer's *Les Huguenots*) but without the spoken dialogue of opéra comique (such as Georges Bizet's *Carmen*).

Permanent elements of Puccini's operas include historical overtones recalling earlier musical eras, such as the madrigal lifted from the Agnus Dei of his *Mass in A flat major* written in 1880 and the "fragrant" minuet in act 2. The orchestral Intermezzo preceding act 3 is worthy of mention: the composer added a few lines from Abbé Prévost's novel to give the hopeless romantic des Grieux some lines about love. As in other points of the opera, this musical interlude includes some motifs from Puccini's earlier elegy for string quartet, *Crisantemi*, which is a clear foreshadowing of Manon's death.² The motif from des Grieux's aria in act 1 also returns; what's more, it is used as the foundation for his lovers' duet with Manon, which, in the case of the two youngsters, represents the fruition of true love, contrasting Geronte's slightly pathetic, unfulfilled love life, which is substituted by dancing. The same motif returns in the moment when, in act 3, the knight receives permission to follow the girl onto the boat. Although the amorous motif is heard with a number of different connotations (humorous, hopeless and sad), one thing remains certain: it is a sign of eternal love. For the most part, the harmonies of the work are still traditional: the influences of Verdi and his hero, Wagner, are undeniable, especially that of *Tristan und Isolde* and *Parsifal*, which Puccini was sure to have heard in Bayreuth.

The source for the composer was the novel *Manon Lescaut* written by the Abbé Antoine François Prévost d'Exiles (1697–1763), French author, literary translator, historiographer and clergyman. The work was originally published as part of the novel entitled *Memoirs and Adventures of a Man of Quality* (*Mémoires et aventures d'un homme de qualité*), which Jules Massenet had already used in 1884 for his own opera. To avoid being accused of plagiarism, Puccini worked to create a theatrical drama that was as far removed from Massenet's as possible. He had to do without important episodes that are otherwise essential to the protagonists, and so he even changed the characters. Puccini shows Manon (Marie in English, a nickname for Maria), the strange creation who is constantly torn between love and lightheartedness and who is a mixture of both coquetry and infidelity, quite realistically. He uses his heroes to paint pictures of types of people that we meet every day. Puccini's genius idea of leaving out the scene in Paris where Manon and des Grieux are together, which Massenet kept, creates a surprising change: after the escape in act 1, the viewer expects in vain an idyllic Parisian scene. Act 2 shows us Manon with Geronte and only their dialogue reveals that she has left des Grieux. The composer had a very strong influence on the development of the libretto. A number of other librettists also participated in the various phases of its creation: Marco Praga provided the layout for the storyline, a significant part of the text is attributed to Domenico Oliva, Giulio Ricordi wrote a part of act 3, and finally Luigi Illica – with whom Puccini was to collaborate on a string of successes – wrote

² Chrysanthemums are flowers commonly used for funerals. Puccini wrote *Crisantemi* for the death of an Italian king's relative.

the end of the piece. But even Giuseppe Giacosa and Ruggero Leoncavallo provided cooperation. It should be noted that although the composer was gifted with a dependable sense of theatrics and poetry, he struggled with librettists his whole life instead of writing his librettos for himself.

The story of Manon Lescaut has inspired a number of composers. After being used as the basis of a number of ballets and pantomimes, Daniel Auber (probably best known for the opera *La muette de Portici*) worked it into an opéra comique with librettist Eugène Scribe in 1856. More recently, Hans Werner Henze's German-language opera entitled *Boulevard Solitude* premiered in 1952 as 20th century recasting of the story. Puccini's version of *Manon Lescaut* premiered on 1 February 1893 in the Teatro Regio in Turin with Arturo Toscanini conducting. It was a resounding success from both the audience and the profession. The piece was already part of the Hungarian Royal Opera programme in Budapest in 1894 directed by Kálmán Alszeghy and with the internationally renowned Artúr Nikisch as conductor.

Until the object of love is ennobled

In conversation with director Máté Szabó

Puccini placed Manon Lescaut's story in quite an unpalatable world. What do you think his intention was?

Puccini provides an opportunity for the protagonist to squander away values that later turn out to be essential. Despite the feelings of her student for her, the world with which she had such strong ties no longer exists by the end of the story: the only thing left is love. What is so beautiful but at the same time so tragic is that by the time true love can blossom, the people who can experience it no longer exist.

How can you present this on the stage?

We show the audience a world that is vertically expansive: at the beginning of the story, it is crowded and rich, and it becomes gradually more and more barren and empty. Originally, all four acts were set in different locations: Amiens, Paris, Le Havre, and America. Our stage uses a common element, a staircase, that links these places. This lets all the locations be different but still be similar in some way. In the first act, the stairs span several floors in the open air; in the second, they are the spiral staircase of the castle; in the third, they lead from the dock to the ship; and in the fourth, they are the "ruins:" a part of an entirely abstract, mythical arena. The visuals, both concrete and abstract, lend a

type of irrationality to the environment where we talk of love, which the composer himself illustrated quite irrationally.

After all, loving someone lovable is not a big thing. But loving someone who does not reciprocate, unrequited love that loves until it becomes noble: now that's something worth talking about.

How do you see the love between Manon and des Grieux, and their emotions?

Des Grieux represents an ideal emotional world, a type of hyper-sensitivity that lets him see the woman and sometimes himself. But Manon is part of the material world; she is an existentially dependant being who is willing to sacrifice love at any time to secure her existence. But she is still the woman who des Grieux loves. Manon seems to love someone else, though her yearning is a constant element of her frequent mood swings. I have to admit, I like des Grieux; his Sisyphian undertaking endears him to me. The only thing encouraging the poor man is that sole moment at the beginning of the piece when Manon and he introduce themselves to each other and their eyes meet. The case is truly abnormal, as des Grieux fails to comprehend the reality that the woman represents on a number of occasions. They move along different planes of existence: he lives in an emotional world and Manon lives in a material world, and the two are incompatible. Still, Manon keeps sending signals and messages that des Grieux feels and understands but, in the long run, misinterprets, as that is the basis of how they are wired differently.

What roles do the two other men, Lescaut and Geronte, play in the story?

The way des Grieux's type of reality affects Manon's brother Lescaut is tragicomic: even he can't help but assist des Grieux. As regards Geronte, I feel it is important that he is a highly qualified person both in intellect and taste who, unable to implement many things physically, makes up for it artistically. It's a kind of "libidotransfer" that ends up being useful for Geronte, as he creates art. Thanks to him, we even have a madrigal to enjoy.

What is the most important thing in connection with *Manon Lescaut* that you want to show us with your direction?

In the piece, I am drawn by the parts that touch upon depths, both musically and in their content, that make people feel that new doors are being opened. As we pass through those doors, we become more and more involved. For example, there is a moment in the duet of the two heroes when des Grieux seems to hear an inaudible cry for help, making him the only person who can provide such help. The elemental tragedy is that when this cry for help is finally heard at the end of the piece, it is already too late.

Interview conducted by Diána Eszter Mátrai

Felhasznált irodalom *Bibliography*

Julian Budden: *Puccini*. Budapest: Európa Kiadó, 2011.

Rudolf Kloiber, Wulf Konold, Robert Maschka: *Handbuch der Oper*. München: Bärenreiter, 2007.

Iris J. Arnesen: *The Romantic World of Puccini*. Jefferson, NC, United States: McFarland & Company, 2009.

Felelős kiadó *Responsible publisher:* Dr. Ókovács Szilveszter, a Magyar Állami Operaház
főigazgatója *General Director of the Hungarian State Opera*

A műsorfüzetet írta és szerkesztette *The programme was edited by* Mátrai Diána Eszter

Angol fordítás *English translation by* Multi-Lingua Fordító és Tolmács Kft.,
Arthur Roger Crane

Fotók *Photos:* Berecz Valter, Csibi Szilvia, Nagy Attila

Képszerkesztő *Photo editor:* Iványi Jozefa

Frissített kiadás: 2025 *Revised edition: 2025*

Létay Kiss Gabriella

STRATÉGIAI PARTNEREK
STRATEGIC PARTNERS

ARANY FOKOZATÚ TÁMOGATÓK
GOLD LEVEL SPONSORS

BOSCH

rexroth
A Bosch Company

DR. FEITH ZOLTÁN

